

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-403-0-19>

**ACTIVITIES OF THE EDUCATIONAL AND RECREATIONAL
ENVIRONMENT OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION
FOR THE FORMATION OF A HEALTHY LIFESTYLE**

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОСВІТНЬО-ОЗДОРОВЧОГО СЕРЕДОВИЩА
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З ФОРМУВАННЯ
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ**

Hryhorenko H. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Teaching Methods of Sport-
Pedagogical Disciplines
SHEI "Donbass State Pedagogical
University"
Sloviansk, Ukraine*

Григоренко Г. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри методик викладання
спортивно-педагогічних дисциплін
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Україна*

Hryhorenko D. P.

*Senior Teacher at the Department of
Teaching Methods of Sport-Pedagogical
Disciplines
SHEI "Donbass State Pedagogical
University"
Sloviansk, Ukraine*

Григоренко Д. П.

*старший викладач кафедри методик
викладання спортивно-педагогічних
дисциплін
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Україна*

Однією з особливостей роботи сучасного закладу загальної середньої освіти є активізація здоров'язбережувальної діяльності, створення системно структурованого освітньо-оздоровчого середовища, де втілюються сучасні новітні науково-методичні підходи до формування культури здоров'я учнів, їх здоров'ятворчої практики, реалізуються освітньо-виховні, оздоровчі та соціальні чинники гармонійного розвитку. Дослідження з означеної проблеми зумовлені станом психофізичного розвитку підростаючого покоління країни, вони базуються на вирішенні основних завдань означених у державних документах, які обумовлені піклуванням про здоровий спосіб життя та завданнями державних програм, які потрібно вирішувати спільними зусиллями» [2; 3; 4].

У Національній стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі увага зосереджується «на створенні сучасного, розвивального, безпечного, комфортного та інклюзивного освітнього середовища, яке сприяє збереженню та

зміцненню здоров'я, захисту від небезпек, підвищенню рухової активності дітей. Основний же зміст освіти та методики навчання сприяють формуванню в учнів компетентностей, які необхідні для здорового та безпечного життя, сприяють ухваленню рішень учнями щодо власного здоров'я, його збереження та дотримання здорового способу життя» [3].

Аналізуючи навчальну програму з фізичної культури загальноосвітньої школи, зазначаємо, що у змістовій лінії «Здоров'я і безпека» передбачається «формування повноцінної, соціально активної та гармонійно розвиненої особистості, яка буде вести здоровий спосіб життя і формувати безпечне життєве середовище. Вона повинна розуміти, що фізична культура є складовою частиною загальної культури суспільства, яка спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних якостей людини; свідомо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших; усвідомлювати, що фізична культура є важливим засобом підвищення соціальної активності людей» [2].

Питання створення освітньо-оздоровчого середовища та впровадження в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів сучасних інтерактивних здоров'язбережувальних технологій висвітлені у наукових працях Л.Бережної, О.Вашенко, В.Григоренка, В.Ковалько, С.Омельченко, О.Овчарук, В.Оржеховської, О.Підгорної, М.Степанової та інших. Науковці стверджують, що здоров'язбережувальне середовище представляє собою середовище, яке створене в системі освіти; воно охоплює наявність сукупності певних умов, здоров'язбережувальних технологій, що використовуються навчальним закладом та спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я дітей; на покращення їх настрою та самопочуття, функціонування стану організму, підвищення адаптаційних можливостей учнів та формування мотивації на здоровий спосіб життя.

Спираючись на положення навчальної програми з фізичної культури про те, що «головними вимогами до сучасного уроку фізичної культури є: забезпечення оптимізації навчально-виховного процесу із застосуванням елементів інноваційних методів навчання та здійснення міжпредметних зв'язків; забезпечення освітньої, виховної, оздоровчої, розвивальної спрямованості навчального процесу» [2], ми можемо стверджувати, що саме на вчителів фізичної культури, весь педагогічний колектив покладається відповідальність за формування ціннісних орієнтацій учнів та здоровий спосіб життя у тому числі. Позитивні результати такої роботи досягаються зусиллями всього педагогічного колективу навчального закладу, але значну роль при цьому відіграють науковий пошук у вирішенні проблеми, методичні рекомендації фахівців,

впровадження передового педагогічного досвіду, оволодіння вчителями методиками новітніх оздоровчих технологій та програм, залучення до співпраці провідних спортсменів, тобто, системний та комплексний підхід до формування культури здоров'я учнів та орієнтації їх на здоров'ятворчу діяльність як стиль життя.

За твердженням В. Григоренка, Г. Григоренка, С. Омельченко, інтерактивна конструкція освітньо-оздоровчого середовища навчального закладу забезпечує ефективну реалізацію взаємодії учнів з навколишнім світом у наступних аспектах: співпраця, взаємодопомога, командний стиль діяльності, взаємодія з однолітками, батьками, що спрямовані на корегування здоров'ятворчості, збагачення життєвого досвіду особистості; вміння учнів використовувати наукову інформацію, духовні цінності та мотиви, особистісний життєвий досвід як основу для досягнення цілей, розвитку творчих можливостей, формування культури здоров'я; вміння учнів користуватися інтерактивними освітньо-виховними технологіями, що спрямовані на удосконалення культури спілкування, розвитку ціннісного відношення до здоров'я; можливість учнів і педагогів в умовах освітньо-оздоровчого середовища адаптувати та корегувати власну поведінку, мотиваційно-потребнісну діяльність в залежності від проблем повсякденного життя; свідомо самооцінка учня його здатності сприйняття знань, вмінь, навичок, ціннісних орієнтацій з формування здорового способу життя, особистісної культури здоров'я [1].

Слід також звернути увагу на додаткові виховні заходи з формування ціннісних орієнтацій учнів та здоровий спосіб життя, які проводяться після учбових занять та мають різні форми їх реалізації. Виникає певна необхідність залучення учнів до регулярних тренувань, сприянні становленню їх професійно-прикладної фізичної підготовки з урахуванням та орієнтацією на обрану ними майбутню професію. Суть такої підготовки полягає: у цілеспрямованому розвитку засобами і методами фізичного виховання тих фізичних і психічних якостей особистості, до яких у процесі трудової діяльності запроваджуються підвищені вимоги щодо фізичної підготовленості; у формуванні прикладних рухових умінь і навичок, які визначаються особливими умовами діяльності в обраній професії.

У комплексі з означеним напрямком діяльності педагогічного колективу, вчителів фізичного виховання повинні системно вирішуватись й завдання по військово-патріотичному вихованню учнів, а саме: поважному ставленню до історії, традицій Збройних Сил України; активно сприяти підготовці до служби у лавах ЗСУ.

Результативність позакласних форм фізичного виховання, спортивних, фізкультурно-масових заходів, формування ціннісних

орієнтацій учнів та здоровий спосіб життя забезпечується спільними зусиллями адміністрації школи, педколективу при широкому залученні фізкультурного активу учнів, спортсменів, тренерів, допомоги спонсорів.

Отже, освітньо-оздоровча система розглядається нами як сукупність духовних, освітніх, оздоровчих (ціннісні орієнтації, психологічний клімат, духовно-соматичні установки, традиції, здоров'ятворчі цілі, що культивуються в навчально-виховному закладі), організаційно-педагогічних умов освітньо-оздоровчої діяльності учнів і педагогів, суспільних відносин, в умовах яких формується здоров'ятворчий світогляд, культура здоров'я особистості, які вона усвідомлює та практично використовує як соціальний інструмент оптимального вирішення життєвих проблем. Ми маємо особисту думку стосовно того, що освітньо-оздоровча, здоров'язбережувальна діяльність закладів освіти повинна представляти собою системний комплекс умов для формування гармонійно розвиненої особистості та культури здоров'я, сприяти її фізичному вдосконаленню.

Література:

1. Педагогічні технології особистісно орієнтованого формування у учнів загальноосвітньої школи культури здоров'я: теорія та практика / за ред. В.Г. Григоренка, С.О. Омельченко. Слов'янськ : Вид-во СДПУ, 2010. 346 с.
2. Навчальна програма «Фізична культура. 5–9 класи». URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 15.02.2024).
3. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі. Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.02.2024).
4. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення: 14.02.2024).